

# Gemensamma anvisningar för kemikaliehantering

Motala kommun

Gäller fr.o.m. 2022-12-08

Dokumentansvarig: Förvaltningschef vid tekniska serviceförvaltningen



**Beslutsinstans:** Kommunens ledningsgrupp  
**Datum:** 2022-12-08  
**Revidering:** 0

**Diarienummer:** 22/KS 0188  
**Paragraf:** § 35

**Informationsklassning:**

*Reviderande instans*

**Beslutsinstans:**  
**Datum:**

**Diarienummer:**  
**Paragraf:**

# Gemensamma anvisningar för kemikaliehantering

## Inledning

De gemensamma rutinerna ska ge stöd för en tydlig intern systematisk kemikaliehantering i Motala kommun där vi kan arbeta med våra kemikalier på ett säkert sätt och följa lagkraven.

Alla som använder kemikalier ska ha tillräcklig kunskap om hur kemikalierna ska hanteras, för att det ska kunna ske säkert.

Information gällande säkerhet, skyddsutrustning och hantering av miljö- och hälsofarliga kemiska produkter ska finnas i arbetsbeskrivningar eller rutiner. Aktuella säkerhetsdatablad ska finnas tillgängliga för alla medarbetare där produkterna används. Säkerhetsdatablad finns i kemikaliehanteringssystemet Chemgroup PRO, som går att komma åt via mobiltelefon eller surfplatta.

De medarbetare som hanterar miljö- och hälsofarliga kemikalier eller arbetar i lokaler där sådana finns, ska också ha kunskap om hur man går tillväga vid spill och utsläpp inklusive olycka eller nödsituation.

Utifrån gemensamma anvisningar kan det finnas behov av att ta fram egna instruktioner i verksamheten exempelvis för inventering, förvaring, avfallshantering mm.

## Organisation

I det digitala verktyget Chemgroup PRO kan man ha olika roller med tillhörande behörighet: läsanvändare, admin eller superadmin.

**Läsanvändare:** All personal i verksamheten är läsanvändare och kan gå in i systemet via länken på intranätet och ta del av säkerhetsdatablad, skyddsblad, riskanalyser mm. Som läsanvändare kan man även skriva ut etiketter med möjlighet att lägga till egen text.

**Admin:** Personer som ska arbeta i Chemgroup PRO är admin. Uppdraget är att inventera, skapa riskbedömningar och skyddsblad, kopiera riskbedömningar, ta ut QR koder, skriva ut rapporter och arbeta med förbättringar mm. Skyddsombud, arbetsledare och driftchefer kan vara administratörer i systemet.

**Superadmin:** Förvaltningens kontakt mot Chemgroup. Deltar i styrgruppen för införandet av systemet. Kan genomföra organisationsförändringar i systemet, skapa användare, skapa kommunövergripande riskbedömningar, arkivera produkter.

# Gemensamma anvisningar för kemikaliehantering

Anvisningarna ger stöd för ett gemensamt arbete inom följande områden:

1. Inventering och kemikalieförteckning - skapa lista
2. Riskbedömning – skriftlig riskbedömning ska finnas för alla produkter
3. Inköp – köp av rätt produkt på rätt sätt
4. Substitution – systematiskt byta ut farliga produkter
5. Särskilt farliga produkter – följa lagkrav och dokumentera rätt
6. Praktisk hantering av kemikalier i verksamheten – säker hantering och förvaring
7. Årligt kemikaliemöte – miljö och kvalitetshöjande åtgärder

## 1. Inventering/Kemikalieförteckning

Det ska finnas en tydlig aktuell förteckning över de farliga kemiska produkterna och kemiska riskkällorna som finns i verksamheten.

Att göra:

- Inventera årligen och uppdatera kemikalieförteckningen i Chemgroup PRO

## 2. Riskbedömning av kemikalier

Syftet med att undersöka och bedöma riskerna är att ta reda på vilka åtgärder som behövs för ett säkert arbete.

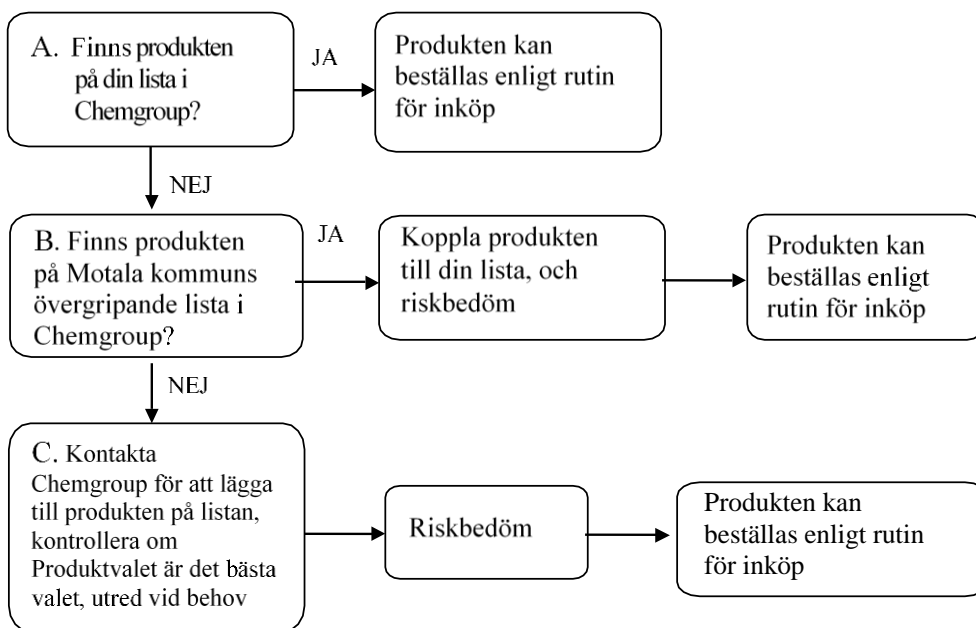
I riskbedömningen bevakas exponeringsscenario, riskkällor, hygieniska gränsvärden och användningsområden.

Att göra:

- Genomför riskbedömning i Chemgroup PRO på samtliga kemikalier som finns inlagda på kemikalieförteckningen.
- Skapa Skyddsblad för varje produkt och placera på arbetsplatsen där produkten används
- Uppdatera riskbedömningen och skyddsbladet då säkerhetsdatablad till produkterna har uppdaterats eller om systemet påvisar att det är dags.

### 3. Inköp av kemikalier

Följande bild visar den process som ska följas när ett inköpsbehov av kemikalier uppstår. Behörig beställare på förvaltningen kontaktas då inköp ska ske.



Vid inköpet:

Vid inköp av kemikalier ska frågan alltid ställas till leverantör om det finns miljövänligare alternativ till den kemikalie som vanligtvis beställs.

### 4. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen

Substitutionsprincipen innebär att vi ska byta ut farliga kemiska produkter mot sådana som har mindre farliga egenskaper.

Systematiskt arbete:

Utgå ifrån ämnens egenskaper och där det är möjligt byt ut kemiska produkter som innehåller:

- Utfasningsämnen, bland annat CMR-ämnen
- Hormonstörande ämnen på SIN-listan
- Prioriterade riskminskningsämnen så långt det är möjligt.

Vårt kemikaliehanteringssystem visar på den första översiktsskildern vilka produkter som innehåller sådana ämnen.

## 5. Särskilt farliga produkter

Det finns vissa kemiska produkter som har sådana egenskaper att de kräver periodiska mätningar, medicinska kontroller, utbildning och hälsoundersökning, med eller utan tjänstbarhetsintyg, för att man ska få arbeta med dem.

Cancerframkallande och reproduktionsstörande ämnen kan ge allvarliga effekter som kan visa sig först efter lång tid. För att underlätta utredningar om orsaker till cancer och reproduktionsstörningar behövs ett register över exponeringar som innebär risk för sådana effekter.

Information om det finns risker i verksamheten och om det finns behov av register hittar du lätt i översiktsskärmen i Chemgroup PRO:

Kontrollera översiktsskärmen i Chemgroup PRO regelbundet.

Statistik, Motala kommun			Statistik, Motala kommun		
Beskrivning	Antal		Beskrivning	Antal	
Antal produkter	1011 st		Antal produkter	1011 st	
Antal klassade produkter	672 st		Antal klassade produkter	672 st	
Antal unika säkerhetsdatablad	928 st		Antal unika säkerhetsdatablad	928 st	
<b>Lagstyrande: EU</b>			<b>Lagstyrande: EU</b>		
Antal produkter på Kandidatförteckningen	34 st		Antal produkter på Kandidatförteckningen	34 st	
varav med kommentar	7 st		varav med kommentar	7 st	
Antal produkter på Bilaga XIV (tillstånd)	9 st		Antal produkter på Bilaga XIV (tillstånd)	9 st	
Antal produkter på Bilaga XVII (begränsningar)	45 st		Antal produkter på Bilaga XVII (begränsningar)	45 st	
Antal eSDB	40 st		Antal eSDB	40 st	
<b>Lagstyrande: Nationell</b>			<b>Lagstyrande: Nationell</b>		
Antal produkter på AFS 2011:19 (tillstånd)	2 st		Antal produkter på AFS 2011:19 (tillstånd)	2 st	
Antal produkter klassade som CMR	41 st		Antal produkter klassade som CMR	41 st	
varav Cancerframkallande eller Mutagena produkter	28 st		varav Cancerframkallande eller Mutagena produkter	28 st	
varav Reproduktionsstörande produkter	24 st		varav Reproduktionsstörande produkter	24 st	
Antal hårdplast produkter	7 st		Antal hårdplast produkter	7 st	
kräver utbildning och tjänstbarhetsintyg	2 st		kräver utbildning och tjänstbarhetsintyg	2 st	
kräver utbildning och erbjuden hälsoundersökning	6 st		kräver utbildning och erbjuden hälsoundersökning	6 st	
varav cyanoakrylater	1 st		varav cyanoakrylater	1 st	
Antal allergiframkallande produkter	66 st		Antal allergiframkallande produkter	66 st	
Periodiska mätningar	14 st		Periodiska mätningar	14 st	
Medicinska kontroller	19 st		Medicinska kontroller	19 st	

Att göra:

- Kontrollera statistikrutan och se om några produkter har särskilda krav
- För produkter klassade som CMR- dokumentera en utredning som motiverar att produkten inte kan bytas ut
- Skapa register för arbetstagare som exponerats av CMR ämnen, uppgifterna ska sparas i minst 40 år räknat från den dag då exponeringen upphörde.

## 6. Praktisk hantering av kemikalier i verksamheten

Kemikalier ska hanteras och förvaras på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt. Till exempel ska spill och läckage inte kunna nå avloppet och brandtekniska krav ska uppfyllas. Skyltning och uppmärkning av kemikalier informerar om farorna med produkten och hur de kan hanteras på ett säkert sätt. Därför är det viktigt att allt är rätt uppmärkt. Skyddsutrustning som rekommenderas ska användas.

För att den praktiska hanteringen ska fungera ställ följande frågor:

- Förvaras produkterna på rätt sätt?
- Är förpackningar, behållare och rörledningar i lokalerna rätt uppmärkta?
- Finns Skyddsblad?
- Har skyddsronnd genomförts?
- Finns rätt skyddsutrustning och används den?
- Har berörd personal fått information/utbildning?

## **7. Rutin för kemikaliemöte för miljö och kvalitetshöjande åtgärder**

Det årliga mötet ingår i vårt avtal med Chemgroup och syftet är att förbättra kontrollen av vår kemikaliehantering. Varje år kommer en kemikalieansvarig från Chemgroup och deltar på ett kemikaliemöte hos oss.

Övriga funktioner från oss som bör delta är miljöansvarig, kemikalieansvarig (utsedd administratör) inköpsansvarig, enhetschefer, skyddsombud och personalansvariga.

Agenda och protokoll skrivs av Chemgroup och moderator för mötet är kemikalieansvarig från Chemgroup. Justerare bestäms vid mötet. All dokumentation, efterföljande aktiviteter, protokoll mm finns tillgängligt i kemikalieloggen som finns på öppningssidan (första sidan) i systemet.

På mötet initieras arbetet med substitution av farliga kemikalier, kontroll av lagstyrande begränsningslistor, Motala kommuns begränsningslistor, förbättringsmöjligheter, rutiner mm.